

WAT HET BOS VERTELT

**HANDBOEK VOOR
PADDENSTOELENWANDELAARS**

**Een boek vol bosverhalen en
Zwammenwijsheid**

**GER VAN EWIJK
OISTERWIJK, NOVEMBER 2025**

Voorwoord

Wie het bos inloopt met open ogen,

Hoort meer dan stilte alleen.

Elke boom, elk blad en elke zwam vertelt
een verhaal .

Je hoeft alleen te leren luisteren.

Dat is waar dit boek over gaat.

Niet over moeilijke namen, ingewikkelde
determinaties

Of regeltjes uit de boekjes,

Maar over het echte veldwerk.

Over zien, voelen en begrijpen wat er
gebeurt

Onder je voeten en in je hart.

Ik heb dit handboek geschreven voor
iedereen

Die de magie van paddenstoelen wil
doorgeven.

Voor gidsen, wandelaars, speurders en
dromers

Die hun groep niet willen overladen met
kennis,

Maar willen aansteken met verwondering.

Je vindt hier geen schoolse lesstof,

Maar verhalen uit het bos zelf:

Wat tonderzwammen ons leren over
volhouden,

Wat slijmzwammen weten over
samenwerken,

En waarom elke zwam — hoe klein ook —
iets bijdraagt aan het geheel.

Gebruik dit boek niet als handleiding,
Maar als uitnodiging.

Om stil te staan, te luisteren en te leren.
Niet van mij — maar van het bos.

➤ “Want wie goed luistert,

Hoort dat zelfs een paddenstoel wat te
zeggen heeft.”

Inleidende hoofdstukken – De wereld onder onze voeten

De eerste elf hoofdstukken vormen de inwijding in de wonderlijke wereld van paddenstoelen.

Je leert niet alleen hoed, steel en plaatjes herkennen, maar ontdekt ook waarom geen twee zwammen hetzelfde zijn.

Van buisjes tot stekels, van slijm tot korst – stap voor stap opent zich een verborgen universum.

Wie deze hoofdstukken doorloopt, kijkt nooit meer gedachteloos naar het bos.

Want alles wat leeft, ademt, verteert en vernieuwt... begint hier.

Hoofdstuk 1 – De Bouw van een Paddenstoel – Het Geheime Lichaam van de Zwam

Iedere herfst barst het bos van de paddenstoelen, maar wat we zien, is slechts het topje van een wonder.

Een paddenstoel is niet de zwam zelf, maar slechts haar vrucht – een tijdelijk bouwwerk dat wordt opgetild door iets veel groters: het mycelium.

Dat leeft stil en onzichtbaar onder onze voeten, in de aarde, tussen de bladeren, en soms diep in het hout.

Het mycelium kun je zien als het brein van het bos.

Geen hersenen, geen hartslag, maar wel geheugen, gevoel en samenwerking.

Via duizenden witte draden – de hyfen – communiceert het met bomen, wortels, insecten en zelfs andere schimmels.

Het deelt voedsel, herstelt wonden en ruimt afval op.

Als je over een bospaadje loopt, hoor je het niet, maar onder je zolen stroomt het leven in stilte.

En dan, wanneer de omstandigheden kloppen – vocht, temperatuur, rust – beslist de zwam:

tijd voor een vrucht.

Uit het mycelium groeit een piepklein knopje dat in een paar dagen kan uitgroeien tot een paddenstoel.

Die kennen we allemaal: met hoed, steel, ring, en soms een beurs aan de voet.

De hoed beschermt de sporenfabriek eronder: de plaatjes, buisjes, gaatjes of stekeltjes, afhankelijk van de soort.

Daarin worden miljoenen sporen gemaakt, ieder een kans op nieuw leven.

De steel is niet zomaar een stok, maar een lift.

Hij tilt de hoed hoog genoeg om de sporen te laten meevliegen op de luchtstromen van het bos.

De ring en beurs zijn als de overgebleven verpakkingen van een geboorte: restjes van het

beschermvlies dat de jonge paddenstoel ooit omsloot.

Bij sommige soorten blijven ze goed zichtbaar, zoals bij de vliegenzwam,

bij andere verdwijnen ze geruisloos – alsof de zwam niet wil dat iemand haar jeugd nog herinnert.

Onder de grond, waar niemand kijkt, blijft het mycelium ondertussen leven.

Het voedt zich met afgestorven bladeren, hout of humus, en zet afval om in nieuw voedsel voor planten.

Soms leeft het in vriendschap met boomwortels (symbiose), soms als opruimer, en soms als strenge leermeester die zwakke bomen opruimt zodat er ruimte ontstaat voor nieuw leven.

Wat wij een “paddenstoel” noemen, is dus eigenlijk de bloem van een schimmel, een kortstondige verschijning uit een eeuwig netwerk.

Wanneer de sporen rijp zijn, laat de paddenstoel ze los.

Ze dwarrelen als onzichtbaar stof in de lucht, glijden mee op de wind, of blijven kleven aan een slak, een insect of een regenbui.

De meeste komen nooit uit, maar sommige landen precies goed – op vochtige grond, op een oude boom, of tussen het mos

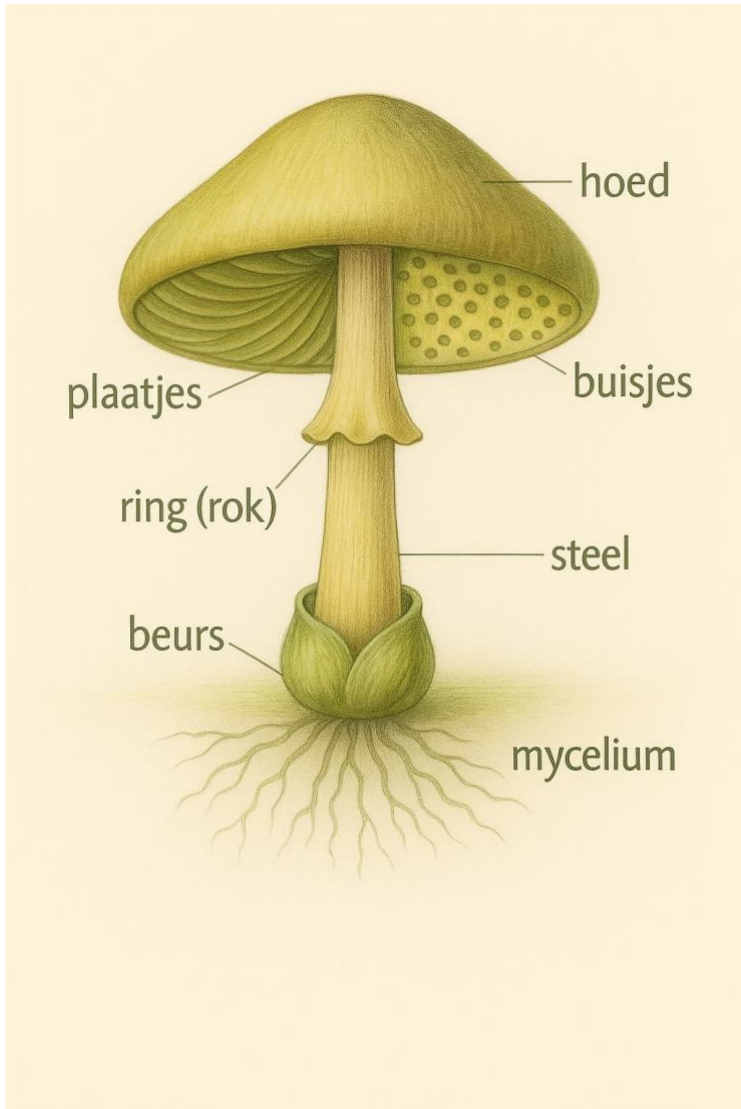
en daar begint het verhaal opnieuw.

Zo leeft de zwam voort, niet in snelheid maar in volharding.

Ze herinnert ons eraan dat het belangrijkste vaak onzichtbaar is, en dat groei begint met geduld.

De paddenstoel is slechts het bewijs dat het ondergrondse leven zijn werk goed heeft gedaan.

“Wie een paddenstoel bewondert, kijkt eigenlijk naar de adem van de aarde.”

Hoofdstuk 2 – De Plaatjeszwammen – De Tvenaars van de Lamellen

Teken een paddenstoel, en negen van de tien keer teken je een plaatjeszwam.

Hoed, steel, en daaronder dat wonderlijke waaierwerk – het lijkt zo gewoon,

maar wie ooit echt onder die hoed heeft gekeken, weet dat daar magie schuilgaat.

Lamellen, noemen we ze. Flinterdunne ribben die het bos laten ademen.

De plaatjeszwammen zijn de architecten van de sporenlucht.

Hun geheim zit niet in wat ze laten zien, maar in wat ze verstoppen.

Onder hun hoed bevindt zich een geniaal bouwplan: duizenden fijne plaatjes

die samen een oppervlakte vormen groter dan een krant vol letters.

Elke lamel draagt miljoenen sporen, klaar om door de wind te worden meegenomen.

Geen fabriek ter wereld werkt zo stil en zo efficiënt.

Kijk van onderen – zie hoe het licht door de hoed valt, hoe schaduw en glans elkaar afwisselen als de bladzijden van een oud boek.

Elke lamel is een pagina in het verhaal van het bos.

Bij sommige soorten zijn ze strak en symmetrisch, bij andere wild en gekarteld.

Soms zijn ze roomwit, soms donkerbruin, soms bijna doorschijnend.

Als je goed kijkt, zie je dat ze niet recht lopen, maar zich vertakken, splitsen,

alsof de paddenstoel zijn eigen rivierdelta heeft ontworpen.

En waarom dat alles?

Omdat de natuur van efficiëntie houdt.